

- d. Om den klassiske form for folkeafstemning — på begæring af et antal vælgere — henvises blot til hovedsynspunktet: at der ikke synes at eksistere noget behov herfor. (32).
- e. Den nyeste form, *regerings-referendum*, afvises med henvisning til, at denne ordningsformål kan opnås gennem opløsning og nyvalg (32).

3. Hvad endelig *initiativ* angår, ytrer komiteen sig kort: Dette er en senere dannelse, der har udviklet sig som supplement til referendum, og indføres sidstnævnte institut ikke, er der end mindre grund til at indføre initiativ (32—33).

Det bemærkes, at et af komiteens medlemmer har afgivet særskilt udtalelse til fordel for indførelse af fakultativt referendum på begæring af f. eks. 5 pct. af vælgerne (40).

Egne bemærkninger.

Den sammenlignende oversigt har bekræftet, at folkeafstemning forekommer i 2 hovedformer med helt forskellige politiske funktioner og ideologiske forudsætninger. Den ene form, den ældre, hviler ideologisk på den direkte folkesuverænitæt i modsætning til det repræsentative demokrati og er udtryk for en politisk mistro til og kontrol med repræsentationen. Den anden, den nyere variant, bryder ikke med det repræsentative eller parlamentariske system, men tjener dette for at afbøde visse vanskeligheder, der kan være forbundet med systemet i særlige situationer. For klart at adskille disse to former, vil jeg benævne dem henholdsvis som det anti-repræsentative og det parlamentariske folkeafstemnings-institut.

A. Det parlamentariske folkeafstemnings-institut.

Dette hviler på det repræsentative demokratis ideer. Suveræniteten udgår fra folket, men udøves af de repræsentative organer, i første række rigsdagen og kongen. Disse er folkets repræsentanter i den snævre betydning af stedfortrædere, der handler på folkets vegne, i dettes interesse og under dettes *almindelige* kontrol. Heri ligger, at folket gennem valgene kan genvælge eller undlade at genvælge repræsentanterne. Afgørende er den almindelige tillid, men ikke kontrollen med den enkelte akt. Repræsentationen er ikke blot en mandatar til udøvelse af en andens direktiver og vilje, men en elite, der, i kraft af større indsigt og bedre evner, med en vis frihed skal tjene dem, den repræsenterer. Folkets opgave er ikke at regere eller lovgive, men at placere sin tillid hos de bedst egnede og generelt kontrollere, at den ikke misbruges. Demokratiet er efter denne opfattelse væsentlig en metode til udvælgelse af ledere.

Men indenfor det repræsentative demokrati kan dog situationer opstå, i hvilke der kan være god mening i undtagelsesvis direkte at adspørge folket.

I. Situationer uden konflikt mellem de repræsentative organer.

Det kan tænkes, at der opstår spørgsmål, som repræsentationen er betænkelig ved at afgøre i kraft af sit almindelige mandat. Den er måske selv i tvivl om, hvorledes sagen bør afgøres, og betænkelig ved at påtage sig ansvar herfor. Dette kan især tænkes at forekomme ved spørgsmål, der ikke står i typisk forbindelse med de interesser og ideer, der i første række afspejler den politiske inddeling, og hvor derfor repræsentationens politiske